

WLGA • CLILC

Canllawiau i gynghorwyr am weddarlledu

Awst 2014

Cyswllt

Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru

Prif ddibenion WLGA yw hyrwyddo safonau ac enw da byd llywodraeth leol a helpu'r awdurdodau i ddatblygu polisiau a blaenoriaethau a fydd yn gwella gwasanaethau i'r cyhoedd a democratiaeth.

Mae'n cynrychioli 22 awdurdod lleol Cymru ac mae awdurdodau'r tri gwasanaeth tân ac achub a'r tri pharc cenedlaethol yn aelodau cyswllt.

Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru

Tŷ Llywodraeth Leol

Rhodfa Drake

Caerdydd

CF10 4LG

029 2046 8600

www.wlga.gov.uk

Cyhoeddwyd: Awst 2013

Hawlfraint: Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru

ISBN: 978-1-78286-014-3

Diolch i'r swyddogion, y cynghorwyr a'r arbenigwyr sydd wedi helpu i lunio'r canllawiau hyn – yn arbennig Rhwydwaith Swyddogion Cynorthwyo'r Cynghorwyr, Chyfreithwyr Llywodraeth Leol, Mel Doel (sydd wedi hyfforddi cynghorwyr ar ran WLGA yn ogystal â helpu i lunio'r cynnwys) a Kevin O'Keefe o gwmni EXCELA INTERIM MANAGEMENT AND CONSULTANCY LTD (am ein cynghori am faterion cyfreithiol).

Mae rhagor o wybodaeth gan Sarah Titcombe WLGA.

sarah.titcombe@wlga.gov.uk

029 2046 8638

Rhagair

Mae'n dda gyda fi gyflwyno'r llawlyfr hwn gan WLGA am ddarlledu cyfarfodydd cynghorau lleol. Mae'n rhoi braslun defnyddiol o'r pwnc ac yn cynnig awgrymiadau pwysig ynglŷn â

gwneud y gorau o ddatblygiad technolegol cyffrous ac iddo bosibiliadau lu o ran gwella'r modd mae pob cyngor lleol yn ymgysylltu â phobl ei fro.

Mae gweddarlledu prif gyfarfodydd y cynghorau'n gam pwysig ymlaen ynglŷn â gofalu bod llywodraeth leol yn broses dryloyw sydd ar gael i'r cyhoedd, ac mae'n helpu pobl eisoes i ymgysylltu â phenderfyniadau sy'n effeithio ar eu bywydau a'u cymunedau nhw bob dydd. Rydyn ni'n gwybod bod pobl yn ymddiried yn eu cyngor lleol yn anad unrhyw ffordd arall o lywodraethu i gael y maen i'r wal ynglŷn â'r materion sy'n bwysicaf iddyn nhw. A ninnau ar fin dechrau un o'r cyfnodau anhawsaf erioed i fyd

llywodraeth leol Cymru, fe fydd yn hanfodol i ddarlledu'n fyw sut rydyn ni'n dod i benderfyniadau allweddol i ofalu y bydd pobl yn parhau i ymddiried ynom ni.

Ynghyd â defnyddio cyfryngau cymdeithasol, mae darlledu cyfarfodydd cynghorau ar y we yn prysur ennill ei blwyf ym maes llywodraeth leol. O ganlyniad, bydd cymunedau'n cael gwyllo'r cyngor wrth ei waith a chymryd rhan yn y penderfynu trwy wahanol gyfryngau cymdeithasol megis Facebook a Twitter. Gobeithio y bydd y cynghorau'n parhau i wneud y gorau o'r dulliau hyn i feithrin rhagor fyth o dryloywder ac annog pobl i gymryd rhan ym mhroses democratiaeth leol.

Y Cyngorydd Peter Fox
Arweinydd Cyngor Sir Fynwy
Llefarydd WLGA dros TGCh a
Chynhwysiant Digidol

Beth yw gweddarllediad?

Mae gweddarllediad yn fideo sy'n cael ei chyhoeddi ar y we – naill ai'n fyw neu ryw bryd wedyn. Fydd neb yn golygu'r fideo cyn ei darlledu ac mae modd i bawb a chanddo'r Rhyngwrld ei gwyllo'n fyw ac unrhyw bryd wedyn yn ystod y cyfnod y bydd ar wefan yr awdurdod.

Mae cynghorau ledled Cymru yn cyflwyno gweddarlledu bellach i ddangos eu cyfarfodydd amrywiol i'r cyhoedd. Mae'n amlwg bod hynny o arwyddocâd i gynghorwyr am fod modd i bobl gymryd rhan ehangach ym mhroses democratiaeth ac i waith byd llywodraeth leol fod yn fwy trylwyr. At hynny, mae'n golygu y bydd modd i bobl fwrw golwg manylach ar yr hyn mae cynghorwyr yn ei wneud ac yn ei ddweud.

Pam mae Cymru yn gweddarlledu?

Mae cynghorau Cymru wedi ymroi i hybu democratiaeth leol a helpu pobl i gymryd rhan ynddi. Mae Llywodraeth Cymru wedi helpu cynghorau i hybu democratiaeth ac ymgysylltu ym maes llywodraeth leol trwy roi £1,125,000 yn 2013/14 ar gyfer darlledu cyfarfodydd y cynghorau ar y we, cyflwyno trefniadau presenoldeb o hirbell a helpu cynghorau cymuned i sefydlu gwefannau. Er nad oes rhaid i awdurdodau lleol ddarlledu eu cyfarfodydd, mae'r Gweinidog dros Lywodraeth Leol a Gwaith y Llywodraeth wedi eu hannog i ddarlledu rhai cyfarfodydd neu'r cyfarfodydd i gyd er tryloywder ac er mwyn ymgysylltu â'r cyhoedd. Yn ôl Papur Gwyn 'Diwygio Llywodraeth Leol'¹ sy'n destun ymgynghori ar hyn o bryd, mae

1

<http://wales.gov.uk/consultations/localgovernment/white-paper-reforming-local-government/?skip=1&lang=cy>

Llywodraeth Cymru yn bwriadu cyflwyno gofyn statudol i bob awdurdod lleol ddarlledu ei gyfarfodydd ar y we.

Mae fersiwn arfaethedig Côt Arferion Cymeradwy Cyhoeddusrwydd yr Awdurdodau Lleol² yn dweud bod 'pobl yn disgwyl y dylai llawer mwy o wybodaeth fod ar gael bellach – yn arbennig gwybodaeth am weithdrefnau penderfynu cyrff etholedig. Dylai cynrychiolwyr gwleidyddol groesawu hynny yn gyfle i gyfathrebu'n uniongyrchol â'r etholwyr. Anogir yr awdurdodau lleol i drefnu i'w cyfarfodydd fod ar gael i'r cyhoedd trwy eu darlledu nhw.'

Cynnydd

Mae gweddarlledu'n mynd rhagddo bellach yn y rhan fwyaf o awdurdodau lleol i ddibenion y cyfarfodydd yr ystyrir eu bod o gryn ddiddordeb i bobl – yn arbennig cyfarfodydd y cyngor cyflawn, y cabinet a'r pwyllgor cynllunio. Mae rhai cynghorau lleol yn darlledu cyfarfodydd pwyllgorau craffu, hefyd.

Mae'r rhan fwyaf o awdurdodau lleol wedi penodi cwmnïau masnachol i roi'r gwasanaeth, er bod rhai wedi datblygu eu dulliau eu hunain. Er enghraifft, mae Cyngor Sir Fynwy yn defnyddio Google Plus a YouTube, mae Cyngor Sir Ceredigion yn defnyddio Livestream i ddarlledu'n ddwyieithog ac mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr wedi llunio dull trwy Auditel a Vimeo.

2

<http://wales.gov.uk/docs/dsjlg/consultation/130322revisedcodepublicitycy.pdf>

Bydd nifer y rhai sy'n gwylio cyfarfodydd cynghorau ar y we yn amrywio yn ôl y math o gyfarfod ac awdurdod ond, ar y cyfan, mae nifer y rhai sy'n cyrchu gwefannau cynghorau yn awgrymu bod diddordeb pobl yn y darllediadau yn tyfu. Fel arfer, bydd mwy o bobl yn eu gwylio wedyn nac yn fyw.

Manteision gweddarlledu

Mae gweddarlledu wedi arwain at amrywiaeth helaeth o fanteision sydd wedi'u crynhoi isod. Roedd rhai wedi'u disgwyl er bod rhai annisgwyl wedi'u nodi gan yr awdurdod yn sgîl eu profiad o ddarlledu cyfarfodydd ar y we.

Ymgysylltu a thryloywder

- Llywodraethu ac atebolrwydd mwy agored a thryloyw.
- Ymgysylltu'n well â'r cyhoedd a'u galluogi i ddeall prosesau penderfynu.
- Galluogi pobl i wylio cyfarfodydd yn haws – llai o deithio, a mwy o hyblygrwydd o ran pryd y gallan nhw eu gwylio.
- Helpu pobl i ddeall swyddogaeth pwyllgorau trosolwg a chraffu yn unol â Mesur 'Llywodraeth Leol' Cymru 2011.
- Hybu rhagor o ymgysylltu â'r cyhoedd trwy ddefnyddio cyfryngau cymdeithasol tra bo cyfarfod yn mynd rhagddo.
- Rhoi papurau a chyflwyniadau pob cyfarfod ar gael i bobl yn ogystal â'r fideos.
- Hyrwyddo'r cyngor ymhlith y trigolion am y gallen nhw ystyried ei gyfarfodydd yn fwy adeiladol nag

amser holi Prif Weinidog Llywodraeth San Steffan, er enghraifft.

Manteision i'r cyngor

- Hwyluso presenoldeb o hirbell mewn cyfarfodydd – un o opsiynau Mesur 'Llywodraeth Leol' Cymru 2011 fel y caiff cynghorwyr gymryd rhan mewn cyfarfod o fan cyfleus.
- Annog cynghorwyr i amlygu safonau uchel ynglŷn â phresenoldeb, ymgysylltu ac ymddygiad mewn cyfarfodydd.
- Cyfleu gwybodaeth a phenderfyniadau allweddol yn fwy effeithiol i swyddogion ac i gynghorwyr eraill.
- Rhan ddefnyddiol o raglenni cyflwyno a hyfforddi cynghorwyr a swyddogion.
- Cyfle i gynghorwyr ddysgu arferion da trwy wylio cynghorwyr eraill a chyfle i hysbysu darpar gynghorwyr am eu rôl i hybu adnewyddu democrataidd.
- Llai o ymholiadau o'r wasg am y gall newyddiadurwyr wylio'r darllediadau bellach yn hytrach na gofyn am ddyfyniadau.
- Angen llai o le i'r cyhoedd mewn cyfarfodydd am bynciau poblogaidd neu ddadleuol.
- Defnyddio'r offer a'r lleoliadau i ddibenion eraill megis hyfforddi staff a chyfarfodydd rhwng awdurdodau.
- Rhoi cofnod cywir o bob cyfarfod gan helpu i fireinio'r cofnodion a rhwystro pobl eraill sydd wedi ffilmio cyfarfod rhag camddefnyddio 'uchafbwyntiau wedi'u golygu'.

Anawsterau gweddarlledu

Mae rhai pryderon wedi'u mynegi am gostau gweddarlledu am ei fod yn cael ei gyflwyno ar adeg pan fydd cyllidebau'r cynghorau lleol yn crebachu'n fawr. Y prif gostau yw prynu neu logi'r offer a thalu am amser y staff fydd yn eu defnyddio.

Y gorchwyl pwysicaf i'r awdurdodau lleol bellach yw cymharu'r costau â'r buddion i weld a yw'n werth darlledu cyfarfodydd ar y we. Mae Llywodraeth Cymru yn gobeithio cydweithio ag WLGA a'r awdurdodau lleol i arbed arian trwy gaffael ar y cyd. Yn y dyfodol, efallai y bydd gweddarlledu'n eu helpu i arbed arian a chodi incwm trwy, er enghraifft: talffyrur cofnodion a'u defnyddio i gofrestru penderfyniadau yn hytrach na'r drafodaeth i gyd; rhoi offer ar log; treulio llai o amser wrth brosesu ceisiadau sy'n ymwneud â Deddf 'Mynnu Gwybodaeth' (yn ôl tystiolaeth ddiweddar) am fod modd gwyllo cyfarfodydd yn hawdd.

Blogiau, trydar a ffilmio yn ystod cyfarfodydd

Mae tua hanner awdurdodau lleol Cymru yn gadael i'w cynghorwyr ddefnyddio cyfryngau cymdeithasol mewn cyfarfodydd. Bydd rhai o blith y cyhoedd a'r wasg yn ffilmio cyfarfod weithiau, er bod angen caniatâd i wneud hynny fel arfer.

Mae Llywodraeth Cymru o'r farn bod cyfryngau cymdeithasol wedi ennill eu plwyf a'u bod o gymorth ar yr amod bod cynghorwyr yn eu defnyddio'n briodol. Mae awdurdodau sy'n rhwystro cynghorwyr rhag eu defnyddio yn gwneud hynny i'w hannog i ganolbwyntio ar y materion sydd o dan sylw ym mhob cyfarfod. Mae lle i'r cynghorwyr ystyried yr argraff y gallen nhw ei chyfleu i'r cyhoedd pe baen nhw wrthi'n defnyddio

cyfryngau cymdeithasol yn ystod trafodaeth, pleidleisio neu benderfynu.

Dyma ganllawiau WLGA i gynghorwyr ynglŷn â defnyddio cyfryngau cymdeithasol:

<http://www.wlga.gov.uk/cyhoeddiadau-cynorthwyo-a-datblygu-cynghorwyr1/cyfryngau-cymdeithasolcanllaw-i-gynghorwyr>

Deddfau a phrotocolau sy'n berthnasol i weddarlledu

Deddf 'Diogelu Data'

Mae'n annhebygol y bydd Deddf 'Diogelu Data' yn effeithio ar ddarlledu cyfarfodydd y cynghorau am nad oes modd trafod gwybodaeth bersonol mewn cyfarfod cyhoeddus ni waeth a yw'r cyfarfod hwnnw'n cael ei ddarlledu neu beidio. Pan fo angen trafod unrhyw eithriad – lle na fydd modd i'r cyhoedd na'r wasg fod yn bresennol – rhaid diffodd yr offer a rhoi neges sy'n esbonio pam nad yw'r darllediad ar gael am y tro.

Deddf 'Mynnu Gwybodaeth'

Ddylai Deddf 'Mynnu Gwybodaeth' ddim fod yn berthnasol i ddarllediadau chwaith achos mai dim ond â gwybodaeth sydd ar gael i'r cyhoedd eisoes mae'n ymwneud. Does dim rhaid i'r cyngor ymateb i geisiadau am wybodaeth sydd wedi'i darlledu neu sydd ar gael trwy archif cyfarfodydd y wefan.

Hawlfraint

Y cyngor yw 'awdur' gweddarllediad boed gyfarfod mae'n ei ddarlledu'n fyw neu un sydd mewn archif. Fydd neb yn cael ei ddefnyddio heb ganiatâd y cyngor. Mae'n annhebygol y byddai'r cyngor yn mynd i'r gyfraith pe bai darllediad wedi'i ddefnyddio i ddibenion dilys megis hysbysu neu hyfforddi, er enghraifft.

Byddai modd i'r cyngor fynd i'r gyfraith pe bai darllediad wedi'i ddefnyddio'n amhriodol ar gyfer gwleidyddia neu ddychrau, er enghraifft. Rhaid i wefannau lledaenu fideos megis YouTube a Google Video ddweud yn yr amodau a'r telerau fod angen hawlfraint a chaniatâd pawb sydd yn y fideo cyn ei chyhoeddi yno.

Caniatâd

Pan ddechreuwch chi ddarlledu ar y we, dylech chi siarad â phawb allai gymryd rhan yn y cyfarfodydd i ofalu eu bod yn fodlon cael eu ffilmio. Efallai y bydd rhai pobl yn gofyn am gyrsiau datblygu neu hyfforddi cyn cytuno.

Wrth ledaenu'r agenda, rhaid rhoi gwybod y byddwch chi'n darlledu'r cyfarfod. Cewch chi dybio wedyn fod pawb sy'n bresennol wedi cytuno i gael ei ffilmio a chytuno i'r fideo gael ei defnyddio yn y dyfodol, hefyd.

Ar ddechrau pob cyfarfod sydd i'w ffilmio, dylech chi gyhoeddi y byddwch chi'n darlledu'r cyfarfod yn fyw ac yn ei chyhoeddi ar y we i'w gwyllo wedyn, hefyd. Ddylech chi ddim darlledu unrhyw drafodaeth am faterion cyfrinachol na'r rhai sy'n rhydd rhag amodau Deddf 'Mynnu Gwybodaeth'.

Pleidleisio

Fydd gweithdrefnau pleidleisio ddim yn newid. Dylech chi weld gweddarlledu'n ffordd o ychwanegu at agwedd agored cyfarfod sy'n gyhoeddus ei natur beth bynnag. Bydd modd pleidleisio naill ai trwy ddangos llaw neu ddefnyddio system electronig y cyngor. Fe fydd pobl yn cael gweld sut mae cynghorydd wedi pleidleisio, yn ôl y system sydd ar waith.

Dod â gweddarllediad i ben

Bydd y cadeirydd yn cael dod â'r darllediad i ben neu dorri ar ei draws fel y gwêl yn dda os yw o'r farn y byddai'n amharu ar waith y cyfarfod trwy barhau i'w ddarlledu. Er enghraifft:

- (i) Pe bai anghydfod cyhoeddus yn torri ar draws y cyfarfod.
- (ii) Lle y cytunwyd na ddylai'r cyhoedd na'r wasg fod yn bresennol.
- (iii) Lle mae'r cadeirydd a'r pwyllgor yn cytuno y byddai darlledu'n amharu ar waith y cyfarfod.

Golygu gweddarllediad

Mae'n amlwg nad oes modd golygu rhywbeth tra boch chi'n ei ddarlledu'n fyw. Felly, pe bai cynghorydd yn dweud rhywbeth amhriodol, sarhaus neu anghyfreithlon, fe ddylai'r cadeirydd ofyn iddo ymddiheuro yn syth. Mae modd golygu'r fideo wedyn. Yn wir, gan fod y deunydd sydd yn yr archif ar gael i'r cyhoedd, fe allech chi gyflawni trosedd trwy beidio â dileu cynnwys sarhaus megis sylwadau hiliol anfwriadol. O gyhoeddi unrhyw sylwadau difenwol, byddwch chi'n agored i achos sifil. Mewn amgylchiadau o'r fath, fe gewch chi roi 'bib' yn eu lle. Anaml y bydd angen golygu fideo ond, mewn achos o'r fath, dylech chi gadw copi o'r fideo cyn ei golygu am y gallai fod ei hangen rywbyrd.

Medrau personol

Yr olwg sydd arnoch chi

Bydd rhai medrau a mathau o ymddwyn y dylech chi eu cadw mewn cof wrth ymddangos mewn gweddarllediad. Gallai'r ystyriaethau isod fod o gymorth i chi:

- Peidiwch â symud yn ormodol! Gall gormod o symud amharu ar ansawdd y darlun a'i gwneud hi'n anodd i'r camera eich dilyn. Gallech chi ymddangos yn drwsogl wrth blygu i siarad trwy feicroffon ac, felly, mae rhai cynghorau lleol yn ystyried newid gweithdrefn eu cyfarfodydd fel y bydd cynghorau'n cael parhau ar eistedd yn eu cadeiriau.
- Wrth ystyried eich gwisg, rhaid cadw pob un o onglau'r camera mewn cof a gofalu nad ydych chi'n gwisgo dillad na gemwaith a allai gyffwrdd â'r meicroffon a rhwystro gwylwyr rhag clywed eich geiriau. Mae cadwyn y maer yn arbennig o debygol o wneud hynny!
- Peidiwch â gwyllo'r darllediad yn fyw trwy'ch teclyn eich hun am y gallai hynny amharu ar ansawdd y sain.
- O siarad ag aelodau eraill, bwyta ac addasu'ch dillad yng ngolwg y camera, gallech chi dynnu sylw'r gwylwyr oddi wrth y sawl sy'n siarad os ydych chi y tu ôl iddo.
- Mae iaith y corff yn bwysig. O fethu ag eistedd yn unionsyth, gallech chi gyfleu argraff eich bod wedi colli diddordeb. O gau'ch llygaid, gallai pobl feddwl eich bod yn cysgu.

Siarad

Er bod y rheolau cyffredinol am siarad yn gyhoeddus yn berthnasol i bob cyfarfod, mae rhai mathau o ymddygiad fydd yn eich helpu i ymddangos yn dda mewn darllediad fel y bydd y cyfarfod yn fwy diddorol a defnyddiol i'r gwylwyr. Yn anad dim, dylech chi fod yn naturiol!

- Siarad yn gryno heb fod yn hirwyntog.
- Osgoi siarad yn gyflym. Os ydych chi'n baglu dros eich geiriau, efallai eich bod yn rhuthro trwy'ch araith.
- Paratoi eich cyfraniad (bydd pwyntiau bwled yn eich galluogi i siarad yn naturiol heb ymddangos fel pe baech chi'n darllen araith).
- Bod yn effro i'r modd y gallai'r gynulleidfa ddehongli'ch negeseuon – eich geiriau a'r modd rydych chi'n eu dweud.
- Gallai fod angen egluro rhai pethau er gwybodaeth i'r lleygwyr. Wrth ddatgan unrhyw fuddiannau, er enghraifft, fe fyddai o gymorth pe gallech chi ddweud nid yn unig eich bod yn ymwneud â rhyw fater ond, hefyd, a ydych chi'n ymwneud ag e mewn modd personol neu niweidiol a sut rydych chi'n bwriadu gweithredu o ganlyniad.
- Osgoi jargon ac 'ieithwedd y cyngor' – mae hynny'n berthnasol i'r swyddogion hefyd!
- Mae'n anodd torri ar draws rhywun sy'n siarad mewn darllediad achos mai dim ond y cadeirydd a'r sawl sy'n siarad y bydd y gwylwyr yn eu gweld, fel arfer. Yn aml, fe fydd unrhyw sylwadau eraill yn annealladwy achos nad yw'r meicroffon yn ddigon agos.
- Gofalu eich bod yn ddigon agos at y meicroffon a'ch bod yn ei wynebu drwy'r amser. Ddylech chi ddim siarad nes y daw'ch golau ymlaen

neu, fel arall, fydd neb yn clywed eich geiriau cyntaf! Rhaid diffodd eich meicroffon ar ôl ichi orffen siarad.

- Bod yn effro i'r modd y gallai'r cyfryngau ddefnyddio'ch sylwadau.

Medrau cadeirydd

Mae cadeirydd y cyfarfod yn hanfodol i'r gwylwyr fel pe baen nhw'n gynulleidfa yn y fan a'r lle. Dyma rai awgrymiadau y gallai cadeiryddion eu hystyried:

- Cyflwyno'r bobl allweddol fydd yn cymryd rhan yn y cyfarfod fel y bydd y gwylwyr yn gwybod pwy ydyn nhw (swyddogion, tystion a'r cadeirydd ei hun, wrth gwrs). Mae'n bwysig dweud beth yw rôl pawb yn y cyfarfod, hefyd.
- Esbonio rhai o weithdrefnau'r cyfarfod os na fyddan nhw'n amlwg i'r gwylwyr. Pan fo egwyl, er enghraifft, rhaid esbonio'r rheswm dros hynny a phryd y bydd y cyfarfod yn aildechrau.
- Gorfodi pawb i orffen cyn pen hyn a hyn o amser – naill ai trwy weithdrefn ffurfiol neu trwy dorri ar draws rhywun mae'i gyfraniad yn un hir nad yw'n gynhyrchiol.
- Atgoffa pawb bod y cyfarfod yn cael ei ddarlledu ac y bydd ar gael ar y we wedyn.
- Esbonio amryw elfennau'r agenda megis mater er gwybodaeth, mater mae angen penderfynu arno a mater mae rhaid pleidleisio arno. O dorri ar draws darllediad am unrhyw reswm megis trafod materion cyfrinachol, dylech chi esbonio pryd y bydd yn digwydd a pham.
- A chithau'n gadeirydd, gallai fod angen ichi drin a thrafod offer megis system cynffon a chaniatâd y siaradwyr. Dylech chi ofalu eich bod yn gwybod sut mae'i defnyddio.

Cyfleoedd yn y dyfodol

Fel y bydd gweddarlledu a'i dechnoleg yn datblygu, bydd modd defnyddio cyfleusterau gweddarlledu i wella ac ehangu nifer o weithgareddau'r cyngor.

Gan gynnwys:

- Cyfathrebu'n fyw â chynghorwyr a swyddogion trwy'r Rhyngwyd i ddibenion megis cyfarfod hysbysu gan yr arweinydd neu'r prif weithredwr.
- Sesiynau hyfforddi – naill ai'n fyw neu wedi'u recordio – i'ch cyngor chi ac, o bosibl, i bob cyngor arall wedyn.
- Mwy a mwy o ymgysylltu â darllediadau trwy gyfryngau cymdeithasol sy'n gweithio ochr yn ochr â nhw.
- Cysylltu'n fyw mewn cyfarfodydd â grwpiau cymunedol ac ysgolion ar gyfer trafodaeth am gynlluniau a pholisïau.
- Cyfleoedd i 'hysbysebu' gwasanaethau'r cyngor a darlledu er gwybodaeth i'r cyhoedd.

Mae technoleg gweddarlledu'n fan cychwyn galluogi cynghorwyr i gymryd rhan o hirbell yn y cyfarfodydd. Yn ôl y gyfraith, rhaid i bob cyngor ddatgan yn ei gyfansoddiad sut y bydd presenoldeb o hirbell ar gael yn ystod ei gyfarfodydd. Dyma ragor o wybodaeth:

<http://wales.gov.uk/topics/localgovernment/publications/statutory-guidance-section-4-remote-attendance/?skip=1&lang=cy>

Gwyllo darllediadau awdurdodau lleol eraill (dim ond yn Saesneg)

Blaenau Gwent	http://www.blaenau-gwent.public-i.tv/core/
Bannau Brycheiniog	http://www.breconbeacons.public-i.tv/core/
Caerdydd	http://www.cardiff.public-i.tv/core/
Sir Gaerfyrddin	http://www.carmarthenshire.public-i.tv/core/
Ceredigion	http://new.livestream.com/ceredigion/events/2493787
Conwy	http://www.conwy.public-i.tv/core/
Sir Ddinbych	http://www.denbighshire.public-i.tv/core/
Sir y Fflint	http://www.flintshire.public-i.tv/core/
Casnewydd	http://www.newport.public-i.tv/core/portal/home
Sir Benfro	http://www.pembrokeshire.public-i.tv/core/
Powys	http://www.Powys.public-i.tv/core/portal/home
Torfaen	http://www.torfaen.public-i.tv/core/

Engbreiffiau o'i ddefnyddio yn yr awdurdodau

Cyngor Bwrdeistref Sirol Tor-faen

Penderfynodd Cyngor Bwrdeistref Sirol Tor-faen ddarlledu cyfarfodydd y cyngor cyflawn a'r cabinet ar y we yng ngwanwyn 2013. Ar ôl sefydlu cytundeb trwy'r prosesau arferol, gosododd cwmni public-i yr offer yn siambr y cyngor ym mis Awst 2013. Roedden ni o'r farn y byddai'n bwysig iawn hyfforddi'r cynghorwyr i gyd a'r swyddogion perthnasol (staff y gwasanaethau democrataidd sy'n cyflwyno adroddiadau'n fynych) gan ofyn i Melanie Doel (Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog) i'w hyfforddi. Hyfforddodd hi garfanau bychain o gynghorwyr a swyddogion dros nifer o wythnosau a sesiynau gan eu galluogi i drafod unrhyw bryderon neu faterion. Gan fod Melanie Doel yn newyddiadurwr profiadol ac yn aelod o awdurdod oedd wedi bod yn darlledu cyfarfodydd ar y we ers peth amser, gallai hi roi digon o awgrymiadau a llawer o hyder i'r rhai o dan hyfforddiant.

Dechreuon ni ddarlledu cyfarfodydd y cyngor cyflawn a'r cabinet ar y we fis Hydref 2013, yn ogystal â darlledu'r diweddaraf am y gyllideb gan aelod y cabinet dros adnoddau a thri seminar i gynghorwyr am inni eu hystyried yn rhai fyddai o ddiddordeb arbennig i'r bobl. Staff y gwasanaethau democrataidd a'r gwasanaethau i gynghorwyr sy'n defnyddio'r offer – a hynny'n fedrus iawn – gyda chymorth cwmni public-i o hirbell yn ôl yr angen. Cyn darlledu cyfarfod, byddwn ni'n ei hysbysebu trwy gyfryngau cymdeithasol ynghyd â linc ag agenda'r cyfarfod fel y gall pobl gweld yr hyn sydd i'w drafod o flaen llaw.

Mae'r wyth gyfarfod cabinet oedd wedi'u darlledu hyd at 10^{fed} Mehefin 2014 wedi denu 6,373 o wylwyr (1,641 yn fyw a 4,732 trwy'r archif) – 797 y cyfarfod ar gyfartaledd. Mae wyth gyfarfod y cyngor wedi denu 9,154 o wylwyr (2,987 yn fyw a 6,167 trwy'r archif) – 1,144 y cyfarfod ar gyfartaledd. Mae'r tri seminar wedi'u gwyllo 1,849 o weithiau (385 yn fyw a 1,464 trwy'r archif) – 616 y cyfarfod ar gyfartaledd (mae'r seminar am y gyllideb wedi'i wyllo 1097 o weithiau). Mae'r diweddaraf am y gyllideb wedi'i wyllo 519 o weithiau (1 yn fyw a 518 trwy'r archif). Fis Ionawr 2014, penderfynon ni ddarlledu cyfarfodydd y pwyllgorau trosolwg a chraffu pan fydden nhw o ddiddordeb arbennig i bobl, hefyd. Hyd yma, rydyn ni wedi darlledu pedwar cyfarfod sydd wedi'u gwyllo 987 o weithiau (156 yn fyw ac 831 trwy'r archif) – 247 y cyfarfod ar gyfartaledd.

Rydyn ni'n gwybod bod llawer o staff y cyngor yn gwyllo'r cyfarfodydd am yr hoffon nhw ddysgu rhagor am y modd mae'r cyngor, y cabinet a'r pwyllgorau'n gweithio, am eu bod yn ymwneud â rhai penderfyniadau neu am y byddai penderfyniadau o'r fath yn effeithio arnyn nhw. Rydyn ni'n gwybod bod trigolion y fro a phobl eraill ym myd llywodraeth leol ledled Cymru a'r tu hwnt yn eu gwyllo, hefyd. Mae modd eu gwyllo o unrhyw le, wrth gwrs. Allwn ni ddim nodi pwy yw'r gwylwyr na ble maen nhw ond mae'r sustem wedi cofnodi 8992 o gyfeiriadau unigryw. O blith y rheiny, mae 5,358 o bobl wedi gwyllo un cyfarfod neu unwaith ac mae 3,634 wedi gwyllo mwy nag un cyfarfod neu fwy nag unwaith. Gallai cyfeiriad unigryw gynrychioli unigolyn neu gylch o bobl megis cwmni lleol.

Dim ond lle i gynulleidfa fechan iawn (tua 20 o bobl) sydd yn siambr y cyngor ac, felly, mae'n amlwg bod gwaith y cyngor wedi cyrraedd miloedd o bobl na fydden nhw wedi'i weld fel arall. Mae'r cyngor o'r farn bod gweddarddaru'n well o lawer

ynglŷn â hyrwyddo agwedd agored, tryloywder a democratiaeth leol. Mae disgwyl y bydd y cyngor ar 24^{ain} Mehefin 2014 yn penderfynu darlledu holl gyfarfodydd y pwyllgorau craffu a'r pwyllgorau dros gynllunio a thrwyddedu.

Mae'r cyfarfodydd, yr hyn sydd wedi digwydd ynddyn nhw a'r penderfyniadau sydd wedi deillio ohonyn nhw wedi bod yn destun cryn dipyn o drafod yn Nhorfaen yn ôl cynnwys y cyfryngau cymdeithasol a dulliau cyfathrebu. Mae pryderon sawl cynghorydd a swyddog am ddarlledu ar y we mewn angof ar y cyfan, achos bod pawb yn gyfarwydd â'r dull bellach ac wedi'i dderbyn yn rhan o'r trefniadau arferol. Mae lle i ddweud bod y cyfarfodydd yn fwy effeithlon ers cyflwyno darlledu am eu bod yn fyrrach, mae llai o ailadrodd ac mae tuedd i gadw at y materion o dan sylw. Does dim tystiolaeth bod pobl yn gyndyn o siarad ynddyn nhw o ganlyniad i'w darlledu, fodd bynnag. Ar wahân i'r darlledu, bydd cyfarfodydd yn mynd ymlaen yr un fath ag o'r blaen (er bod rhaid defnyddio'r un ystafell ar gyfer pob un) ond maen nhw wedi'u gwyllo bron 19,000 o weithiau ychwanegol.

Y casgliad yw bod darlledu cyfarfodydd Tor-faen ar y we wedi bod yn llwyddiant mawr ac mae'n amlwg ein bod wedi cyrraedd cynulleidfa enfawr newydd. Mae'r cyhoedd a'r staff wedi ymgysylltu â ni i raddau helaeth o ganlyniad i weddarlledu. Yr elfennau hanfodol yn y broses oedd arweiniad yr hoelion wyth, cefnogaeth y cynghorwyr a'r swyddogion (trwy'r cyngor cyflawn), hyfforddiant a sicrhad pobl oedd yn gyfarwydd â darlledu yn barod a'n hawydd ni i hybu ac agor democratiaeth.

Byddai CBS Tor-faen yn argymhell pob cyngor i ddechrau darlledu cyfarfodydd ar y we.

Cyngor Sir Powys

Datblygodd gweddarlledu ym Mhowys ar ôl darlledu un o gyfarfodydd y cyngor i ryw 2000 o bobl y tu allan i farchnad da byw'r Trallwng yn 2011. Roedd y cyngor wedi cwrdd yno i drafod materion ffermydd gwynt yn y sir.

Gan dybio y byddai cyfarfodydd yn neuadd y sir am ffermydd gwynt yn denu llawer o bobl o hynny ymlaen, penderfynodd y cyngor ystyried a fyddai modd rheoli nifer y bobl a ddaw yno a gofalu y gallai pawb a chanddo ddiddordeb yn y cyfarfodydd eu gweld yn haws trwy eu darlledu ar y we. Mae hynny wedi helpu'r cyngor i drefnu'r cyfarfodydd – a chan fod y staff sy'n ymwneud â'r broses yn brofiadol erbyn hyn, mae modd gwneud hynny'n gyflym.

Rhoes Llywodraeth Cymru £40,000 i'r cyngor ar gyfer gweddarlledu wedyn i ennyn diddordeb yn y syniad ymhlith cynghorau'r wlad a hwyluso rhagor o atebolrwydd a thryloywder yn eu gwaith.

Mae 17 cyfarfod ym Mhowys wedi'u gweld 23,395 o weithiau. Dyma enghreifftiau:

Ffermydd gwynt mawr	2705 2877
Pwyllgor cynllunio	1509 1301 1096 782
Cyngor y sir	1878
Cyngor y sir – materion cyllidebol	1804 3175
Cabinet	1731 1037
Diwrnod dweud eich dweud (cyllideb)	1951
Pwyllgor craffu	254

Mae nifer y gwylwyr wedi amrywio rhwng 150 a 490 ynglŷn â phedwar cyfarfod arall.

Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog

Mae awdurdod y parc cenedlaethol wedi bod yn darlledu cyfarfodydd yr awdurdod i gyd a'r pwyllgorau dros faterion cynllunio, archwilio a chraffu ers ychydig dros ddwy flynedd bellach. 31,500 yw cyfanswm y rhai sydd wedi'u gwyllo. Ar gyfartaledd, mae cyfarfodydd awdurdod y parc cenedlaethol wedi'u gwyllo 671 o weithiau. Mae cyfarfodydd pwyllgor y materion cynllunio wedi'u gwyllo 556 o weithiau ac mae cyfarfodydd y pwyllgorau dros faterion archwilio a chraffu wedi'u gwyllo 436 o weithiau. Mae cyfanswm y gwylwyr a nifer y gwylwyr ar gyfartaledd wedi parhau i gynyddu dros y ddwy flynedd ac mae cost pob gwyllo wedi gostwng at 81c o'i chymharu â £2.40 ar y dechrau.

Dyma fanteision darlledu'n cyfarfodydd ni ar y we.

- Mae gweddarlledu'n annog pawb i lywodraethu'n dda a pharatoi'n dda ar gyfer y cyfarfodydd (aelodau a swyddogion fel ei gilydd).
- Mae cyfleoedd i ledaenu negeseuon ymhlith y cyhoedd yn wyneb beirniadaeth am ryw fater penodol.
- Mae cyfleoedd i aelodau roi adroddiadau am gyfarfodydd y buon nhw ynddynt neu achlysuron lle mae nhw wedi cynrychioli'r awdurdod, gan ddangos rôl ehangach yr aelod.
- Gall pobl weld Swyddfa Archwilio Cymru yn cyflwyno adroddiadau blynyddol am faterion gwella ac ymatebion yr aelodau (gan wrthod y casgliadau, weithiau).
- Gallwn ni logi cyfleusterau cyfarfod ynghyd ag offer gweddarlledu bellach (gallwn ni gynnal y cyfarfodydd naill ai yn ein hadeilad ni neu ar safleoedd y cwsmeriaid).
- Gallwn ni ymateb i honiadau nad yw materion wedi'u hystyried nac wedi'u trafod yn briodol trwy anfon linciau â'r trafodaethau perthnasol yn y cyfarfodydd. Gallwn ni brofi bod y cofnodion yn gywir, hefyd.
- Rydyn ni wedi defnyddio gweddarlledu ar gyfer cyflwyniadau mewn cyfarfodydd. Er enghraifft: yr Adran dros Faterion Diwylliannol, y Cyfryngau a Chwaraeon; Dŵr Cymru; Costain.

Cynlluniau ar gyfer y dyfodol:

- Darlledu'n rhaglen addysg ar y we.
- Cyfweld aelodau o ferched ar y we fel y gall Llywodraeth Cymru ac WLGA ddefnyddio'r fideos i hyrwyddo rôl merched yn ein bywyd cyhoeddus.
- Cyfweld aelodau am eu datblygu proffesiynol ar gyfer Breinlen Uwch Cynorthwyo a Datblygu Cynghorwyr Cymru.
- Ystyried defnyddio cyfryngau cymdeithasol i dynnu sylw at bynciau penodol.
- Lledaenu'n hadroddiad ni am gyflwr y parc.
- Cynnwys rhagor o bobl ym mhroses gynllunio strategol y parc trwy eu gwahodd i adolygu cynllun rheoli'r parc cenedlaethol.
- Darlledu seminarau am bynciau megis gwasanaethau a mastiau ffonau symudol.